

Slægtsforskeren og godsarkiverne

Michael Dupont

Hvad kan vi nå

- Hvordan finder man det ”rigtige” arkivalie
- Hvilke opgaver havde godserne
- Daisy
- Lægdsruller
- Skifteprotokoller
- Brandforsikring
- Fæsteprotokoller
- Skatteudskrivning

Hvordan finder man det ”rigtige” arkivalie

- Slægtsforskerbøger
- Skal have en idé om, hvad man vil finde
- Slå ordet op i registret
- Læs om emnet
- Hold øje med, hvad vigtige arkivalier kaldes

Hvilke opgaver havde godserne

- På statens vegne skulle godsejeren tage sig af:
- Skifteforvaltning
- Skatteopkrævning
- Udskrivning af mandskab til landmilitisen

I godsarkiverne findes desuden:

- Fæsteprotokoller
- Afskrifter af retssager
- Godsejerens privatarkiv
- Jordebøger, adkomstdokumenter, og meget andet ...

Men hvilket gods?

- Problem: Et gods kunne sagtens eje jord mange spredte steder
- Sjælland, Lolland-Falster: Michael Dupont: *Sognenøgle til skifteprotokoller fra private godser, institutioner, præstekald m.m. øst for Storebælt*, 2012
- Kun Sjælland: Axel Nørlit: *Skifteprotokoller i Landsarkivet for Sjælland m.m.*, 1948 (i AO)
- Fyn: Anne Riising: *Stednavneregister til godsejernes skifteprotokoller til 1850 i Landsarkivet for Fyn*, 1983 (i AO)
- Nørrejylland: Bente S. Vestergaard: *Stedregister til Nørrejyske Godsarkiver*, 2000 (i AO)

Sognenøgle til skifteprotokoller

Agersø-Avnso	
Agersø	Agersøgaard (Agersø, Egholm)
Agnso, se Avnso	
Allerslev (Præsto Amt)	Engelholm (Allerslev, Rekkende, Tjørnehoved)
	Jungshoved (Allerslev, Ammendrup, Gederød, Kragevig, Rekkende, Tjørnehoved, Ugledige)
	Lekkende (Lekkende Mølle, Ugledige)
	Oremandsgaard (Allerslev, Gederød, Kragevig, Neble, Neblehus, Oremandsgaard, Rekkende, Tjørnehoved)
	Stampenborg Baroni (Ammendrup)
Allerslev (Roskilde Amt/ Sorø Amt)	Ledreborg Grevskab (Allerslev, Bispegaarden, Blæsenborg, Blæsenborg Kro, Dellinge Mølle, Herthadalshus, Hulegaard, Hulegaardshuse, Hule Mølle, Hule Vandmølle, Ledreborg, Leire, Leire Mølle, Tokkerup)
	Svenstrup (Tokkerup)
	Vartov Hospital (Tokkerup)
Allindemagle	Estrup By (Estrup)
	Skjoldenæsholm (Allindemagle, Allindemaglegaard, Estrup, Vildbanehuset)
Allinge-Sandvig	-
Alslev	Bregentved (Alslev, Bonderød, Gannebro, Gannebro Storkehus, Ganneskov, Holtegaarden, Steglesnogshus, Taagerup)
	Juellinge (Alslev, Alslevgaard, Bonderød, Bonderød Hyrdehus, Gannebro, Gannebro Hus, Steglesnogshus)

NU er du parat til at søge i Daisy!

Daisy findes på sa.dk, avanceret søgning:

Søg i arkivaliesamlingerne

Arkivskaber eller arkivserie:

Arkivskaber:

Arkivserie:

Periode: -

Søg i Daisy

Hvad betyder søgefelterne

- Der er tre søgefelter samt et periodefelt:
- Arkivskaber eller arkivserie
- Arkivskaber
- Arkivserie
- Periode

Søgefelter udfyldt (arkivskaber + år)

Arkivskaber eller arkivserie: ?

Arkivskaber: ?

Arkivserie: ?

Periode: - ?

Søg i Daisy

Der blev fundet **1** poster.

Side **1** af 1.

Fra ? Til Arkivskaber ?

1458

Gavnø Gods

Arkivserie

?

vis

arkivserier

Over- og underordnede arkivskabere

- Skal overskueliggøre indholdet
- Arkivalier kan være samlet under samme arkivskaber
- En arkivskaber kan også bestå af flere relaterede arkivskabere
- Et hieraki i arkivet

”Vis arkivserier”

- Hvis du kun har søgt på arkivskabere, står der til højre ”Vis arkivserier”
- Trykker du på ”Vis arkivserier”, får du vist en liste over de arkivalier, der findes i arkivet
- Alfabetisk eller kronologisk ordnet
- Brug browserens søgefunktion

Liste over arkivserier

Arkivskaber:

Gavnø Gods

Fra	Til	Officielle navne
1458		Gavnø Gods

Læs mere om [arkivskaberen](#)

Antal arkivserier i perioden: **47**

Antal arkivserier i alt: [211](#)

Fra ?	Til	Arkivserier ?
1708	1930	Afskrifter af diverse private breve samt gæstebog
1458	1914	Arkivregistratur, Gavnø Gods
1458	1914	Arkivregistratur, Gavnø Gods, register
1570	1771	Diverse dokumenter og breve, der hverken vedrører baroniet eller dets besiddere med vedlagt designation
1749	1892	Diverse retssager
1708	1930	Diverse vedr. slægten Reedtz-Thott
1688	1828	Dokumenter vedr. skifte med Reedtz-Thott
1720	1840	Domme, tingsvidner og synsforretninger m.v.
1724	1816	Domsakter og synsforretninger for Lindersvold og Strandegård
1721	1840	Fiskeriet
1752	1800	Forpagtningskontrakter for Gavnø Ladegård
1720	1927	Fæsteprotokol
1719	1898	Hovedkassebog over skatter og landgilde
1700	1800	Høvedskassebog

Oplysninger om arkivserien

- Find det arkivalie, du skal bruge, og klik på det
- Hvis arkivaliet findes i AO, får du det at vide her, fx under skifteprotokoller:

Indholdsoversigt

Medietype: ?	Arkivinstitution: ?	Arkivseriens indhold: ?
Original, Papir m.m.	Rigsarkivet	Vis indhold
Brugskopi, Mikrofilm 35 mm	Rigsarkivet	Vis indhold
Brugskopi, Mikrofilm 35 mm	Rigsarkivet	Vis indhold
Kopi, Scannet	Arkivalleronline	Læs arkivaliet

Liste over fysiske enheder

- Tryk på "Vis indhold"
- Får derefter en liste over fysiske enheder
- "Pakkeindhold beskrives med" (hvordan materialet er ordnet)
- Vælg den enhed, du skal bruge (tryk på "Start bestilling")

Oplysninger om arkivserien

Arkivserien

Arkivserie:	Skifteprotokol (1719 - 1867)
Arkivskabere:	Gavnø Gods (1719-1850) , Gavnø Birk (1851-1867)
Arkivseriens navn:	Skifteprotokol (Officielt)
Arkivseriens datering:	Dannelse: 1719 - 1867
Bemærkninger:	Bind 2 går kun til 1770 (tidligere registreret som 1772)
Pakkeindhold beskrives med:	Indførselsdato (År, Måned, Dag)

Arkivseriens pakker

Pakkenr.	Indhold fra	Indhold til	Bestilling
08-1	1719	1749	Læs arkivaliet
08-2	1749	1770	Start bestilling
08-3	1770	1804	Start bestilling

Bestillingsformular

- Hvor man vil se arkivaliet (læsesal)
- Tidspunkt for benyttelsen
- Læsesalsplads
- Får en kvittering, når man har bestilt

”Mine sider”

- ”På læsesal”, ”Bestillinger” og ”Afsluttede bestillinger”
- Kan se, hvilke arkivalier du har lånt
- Kan se, hvordan det går med bestillinger, fx fra fjernmagasin
- Kan se tidligere bestillinger

Forudbestilling og fjernlån

- Begrænsninger på meget brugte arkivalier (kirkebøger, skifteprotokoller, skøde- og panteprotokoller, journaler og registre m.m.)
- Ville være upraktisk at reservere eller fjernlåne
- Derfor: De vigtigste arkivalier skal benyttes på arkivet.

Lægdsruller

- Lægdsruller er fortegnelser over mænd, der kunne udskrives til militærtjeneste i hæren
- Værnepligtige: Tjenestekarle, husmænd og indsiddere under 35 år
- Tjenestetid er 6 år (1701), 6/8 år (1733)
- Giver gode oplysninger om den værnepligtige: opholdssted, erhverv, fødested og alder

Baggrunden

- Kostbart at have en "stående hær" bestående af lejetropper
- 1701-1788: Landmilits, godsejerne sørger for mandskab til hæren
- Landmilits nedlagt 1730-1733
- 1788: Stavnsbåndet "ophæves" (!), dvs. staten skal sørge for mandskab til hæren

Et lægd

- "Lægd" kommer af ordet sammenlægning
- Et antal gårde, der skulle stille én soldat
- 1701-1788: Hvert lægd inddelt i 20 tdr. hartkorn (15.000 mand) eller 60 tønder hartkorn (5.000 mand), der hver skulle stille én soldat til rådighed
- 1788: Danmark inddelt i 1656 lægder, udskrivning på baggrund af folkemængde (herefter 1 lægd = 1 sogn)

Krige i 1700-tallet

- 1701-1714: Spanske arvefølgekrig
- 1709-1720: Den store nordiske krig
- 1734-1736: Den polske arvefølgekrig
- 1742-1743: Dansk-svensk krise
- 1762: Kortvarig krig mod Rusland

Hvor findes lægdsrullerne

- 1701-1788: Findes mange forskellige steder, meget er gået tabt; men noget findes dog
- 1789-1931: www.sa.dk

1701-1788:

Du skal vide, hvem der ejede lægdet

- Lægder, hvor størsteparten var strøgods (lægder ejet af flere): Amt og amtstue
- Lægder, ejet af kongen: Amt, amtstue, ryttergods
- Lægder ejet af en godsejer: Private godser, kirker, skoler, hospitaler og universitetet

Arkivalier og arkiver

- Oplysninger kan findes i lægdsruller (-ruller), sessionsprotokoller, sessionslister m.m.
- Krongods: Amter, amtstuer, rytterdistrikter
- Private godser
- Andre godsejere: bisper, kirker, klostre, hospitaler, universiteter og skoler
- Se også Poul Rasmussen: *Oversigt over udskrivningsarkivalier 1700-1788 i Landsarkivet for Nørrejylland, 1972 (i AO)*

Inddeling af landmilitsen

- Delt i regimenter
- 1 regiment = 3 bataljoner (2 bataljoner)
- 1 bataljon = 12 kompagnier
- 1 kompagni = 150 mand (1711), 120 mand (1711), 100 mand (1717)

Landmilitsens infanteriregimenter 1701-1733

- Østersjællandske Infanteriregiment
- Vestersjællandske Infanteriregiment
- Fynske Infanteriregiment
- Aarhuske Infanteriregiment
- Aalborgske Infanteriregiment
- Riberske Infanteriregiment
- Viborgske Infanteriregiment

Stavnsbånd

- 1733: "Ingen bondekarl må begive sig fra det gods, hvor han er født, så længe hans husbond kan skaffe ham tjeneste, med mindre han er over de til indrulleringen ansatte år"
- Frihedspas

Landmilitsens infanteriregimenter 1733-1764/1765

- Fyenske Nationale Infanteriregiment -
- Nørre Jyske Nationale Infanteriregiment
- Søndre Jyske Nationale Infanteriregiment
- Sjællandske Nationale Infanteriregiment
- Slesvigske Nationale Infanteriregiment
- Slesvig-Holstenske Nationale Infanteriregiment
- Oldenborgske Nationale Infanteriregiment

Landmilitsens infanteriregimenter 1765-1788

- Landmilitsens infanteriregimenter nedlagt ca. 1765
- Ca. 1765-1774: Tilknyttet de hvervede regimenter
- 1774-: Værnepligtige i hvervede regimenter

Stavnsbåndets ophævelse

- Ophævet 1788 (mænd over 14 år skulle dog være stavnsbundne til år 1800/til de blev 36 år)
- 1788-: Ingen må forlade amtet uden amtspas!

Betegnelser

- Reserverulle = rulle over godsernes mandskab i reserverullealderen
- Sessionsliste = liste indsendt til sessionerne, specielt af de forskellige hærafdelingers officerer. Består af til- og afgangslister m.m.
- Men pas på med at begrænse søgningerne i Daisy!

Reserveruller

- Lægdsruller over godsernes mandskab i reserverullealderen:
- 1701-1730: 14-35 år
- 1733-1742: 14-36 år
- 1742-1764: 9-40 år
- 1764-1788: 4-40 år
- Ofte uden dem, der havde aftjent værnepligt, med frihedspas, utjenstedygtige

Amtter og amtstuer: ruller

Arkivskaber eller arkivserie: ?

Arkivskaber: ?

Arkivserie: ?

Periode: - ?

Søg i Daisy

Der blev fundet **160** poster.
Side **1** af 1.

<u>Fra</u> ?	<u>Til</u>	<u>Arkivskaber</u> ?	<u>Arkivserie</u> ?
1685	1758	Amtmandskabet for Ålholm, Maribo Kloster og Halsted Kloster	<u>Skovrulle</u>
1756	1828	Amtstube Tondern	<u>Militærsager. Indrullerede matrosers betaling</u>
1732	1750	Antvorskov-Korsør amter	<u>Breve og sessionslister ver. landmilits og søindrullering</u>
1724	1724	Assens og Hindsgavl amter	<u>Hoved- og lægdsrulle over Det Fyenske Regiment Landmilice i amterne</u>
1733	1733	Assens og Hindsgavl amter	<u>Hoved- og lægdsrulle over landmilicens indretning i amterne</u>
1733	1743	Assens og Hindsgavl amter	<u>Reserve- og lægdsrulle</u>
1704	1704	Assens og Hindsgavl amter	<u>Rulle over dragoner og heste i amterne</u>
1724	1724	Assens-Hindsgavl Amt	<u>Hoved- og lægdsrulle over Det Fyenske Regiment Landmilice i amterne</u>
1733	1733	Assens-Hindsgavl Amt	<u>Hoved- og lægdsrulle over landmilicens indretning i amterne</u>

Amter og amtstuer: session

Arkivskaber eller arkivserie: ?

Arkivskaber: ?

Arkivserie: ?

Periode: - ?

Søg i Daisy

Der blev fundet **46** poster.

Side **1** af 1.

Fra ?	Til	Arkivskaber ?	Arkivserie ?
1701	1715	Amtmandskabet for Ålholm, Marbo Kloster og Halsted Kloster	Journal over kgl. befalinger m.m. ang. landmilitsen, sessionen m.v.
1732	1750	Antvorskov-Korsør amter	Breve og sessionslister vedr. landmilits og søindrullering
1775	1787	Dueholm-Ørum-Vestervig Amter	Forskellige regimenters sessionsruller
1709	1771	Dueholm-Ørum-Vestervig Amter	Kompagniernes sessionslister
1763	1773	Frederiksborg Amtstue	Sessionsmemorialsprotokol
1701	1727	Fyens Stiftamt	Breve m.m. vedr. militsen og sessionerne
1740	1750	Fyens Stiftamt	Sessionsruller
1701	1727	Fyns Stiftamt	Breve m.m. vedr. militsen og sessionerne
1740	1750	Fyns Stiftamt	Sessionsruller
1707	1773	Havreballegaard-Stjernholm Amter	Kompagnichefernes sessionslister
1774	1787	Havreballegaard-Stjernholm Amter	Sessionslister som ikke er indsendt af godsernes ejere
1702	1788	Havreballegaard-Stjernholm Amter Havreballegaard-Stjernholm Amter og Århus	Sessionsplakater

Rytterdistrikterne: ruller

Arkivskaber eller arkivserie: ?

Arkivskaber: ?

Arkivserie: ?

Periode: - ?

Søg i Daisy

Der blev fundet **6** poster.

Side **1** af 1.

<u>Fra</u> ?	<u>Til</u>	<u>Arkivskaber</u> ?	<u>Arkivserie</u> ?
1719	1763	Det Fynske Rytterdistrikt	<u>March- og fourerruller, lister og beregninger vedkommende ægt</u>
1702	1764	Det Fynske Rytterdistrikt	<u>Ruller og lister</u>
1718	1764	Det fynske Rytterdistrikt, Skov- og jagtsessionen	<u>Forslag til skovudvisningsruller</u>
1720	1764	Det fynske Rytterdistrikt, Skov- og jagtsessionen	<u>Skovudvisningsrulle</u>
1764	1764	Vordingborg Rytterdistrikts Birk	<u>Lægdsrulle for Jungshoved bøndergods og Allerslev kirkegods</u>
1787	1859	Vordingborg Rytterdistrikts Birk	<u>Lægdsruller, af- og tilgangslister vedr. Everdrup sogn</u>

Rytterdistrikterne: session

Arkivskaber eller arkivserie: ?

Arkivskaber: ?

Arkivserie: ?

Periode: - ?

Søg i Dalsy

Der blev fundet **15** poster.

Side **1** af 1.

Fra ?	Til	Arkivskaber ?	Arkivserie ?
1712	1713	2. Sjællandske Regiments Rytterdistrikt	Brudstykke af Sessionsprotokol
1712	1713	2. Sjællandske Rytterdistrikt	Brudstykke af Sessionsprotokol
1730	1740	Det Følsterske Rytterdistrikt	Sessionsprotokol
1720	1764	Det Fynske Rytterdistrikt	Koncepter til regimentsskriverens memorialer til ryttersessionen
1724	1760	Det Fynske Rytterdistrikt	Ryttersessionens regnskab
1707	1765	Det Fynske Rytterdistrikt	Ryttersessionssager
1719	1764	Det Fynske Rytterdistrikt	Sessionsprotokol
1719	1726	Det fynske Rytterdistrikt, Skov- og jagtsessionen	Breve og dokumenter fra sessionerne
1730	1740	Følsters Rytterdistrikt	Sessionsprotokol
1727	1727	Koldinghus Rytterdistrikt	Kirkesessionsplakat
1734	1735	Koldinghus Rytterdistrikt	Kirkesessionsprotokol
1738	1739	Koldinghus Rytterdistrikt	Kopihog over kirkesessionernes udgåede breve
1713	1765	Koldinghus Rytterdistrikt	Sessionsprotokol
1721	1767	Skanderborg Rytterdistrikt	Kirkesessionernes og -inspektørernes korrespondance
1714	1767	Skanderborg Rytterdistrikt	Sessionsprotokol

Private godser: ruller

Arkivskaber eller arkivserie: ?

Arkivskaber: ?

Arkivserie: ?

Periode: - ?

Søg i Daisy

Der blev fundet **103** poster.

Side **1** af 1.

<u>Fra</u> ?	<u>Til</u>	<u>Arkivskaber</u> ?
1703	1708	2. Jyske Rytterregiments Gods
1707	1710	3. Jyske Rytterregiments Gods
1765	1789	Abrahamstrup Gods
1724	1773	Baroniet Juellinges Gods
1733	1876	Baroniet Juellinges Gods
1733	1791	Baroniet Løvenborgs Gods
1764	1788	Benzon Gods
1775	1784	Benzon Gods
1746	1777	Benzon Gods

Arkivserie ?

[Reserveruller over værnepligtigt mandskab](#)

[Lægdsruller](#)

[Reserveruller for Gerlev og Dråby sogne](#)

[Lægdsrulle, lægdsjordebog samt reserverulle](#)

[Reserverulle over det unge mandskab](#)

[Reserverulle m.v.](#)

[Lister og andre ruller end reserveruller.](#)

[forordninger og reskripter, plakater og cirkulærer, korrespondance og dokumenter enkelte soldater vedkommende](#)

[Reserveruller for Scheel, Skærvad og Ørbækgård godser](#)

[Reserveruller for Scheel, Skærvad, Ørbækgård og Østergård godser](#)

[Ruller og lister samt andet udskrivningsvæsenet](#)

Søværnepligtige

- Kopier af udskrivningslister 1784-1815:

Arkivserien

Arkivserie:	Udskrivningslister (1784 - 1815)
Arkivskaber:	Generalkommissariatet (Søetaten), Ekviperingssekretariatet (1784-1815)
Arkivseriens navn:	Udskrivningslister (Officielt)
Arkivseriens datering:	Dannelse: 1784 - 1815
Reference:	Seddelregistratur 73
Bemærkninger:	1793, 1810 -1812 ses ikke
Pakkeindhold beskrives med:	År (År)

Arkivseriens pakker

Pakkenr.	Indhold fra	Indhold til	Bestilling
177	1784	1796	Start bestilling
178	1797	Ingen beskrivelse	Start bestilling
179	1798	1800	Start bestilling

Eksempel på lægdsrulle fra Vestersjællandske
regiment 1701 (i Kalundborg Amstue)

Extract
of
The Wester Seelandische Regiments
Rostrol Rulle
Saa vel
Kalundborg, Sebyegaards og
Drachholms Ampters Enroulerede
Mandskab angaar
— 1701 —

Ampster og Herredet	Sogner og Exercier Kendson	Landsbyerne, Hvor Leegs- meiden er.	Proprietation Doch. d. 18ten Januar 1782	Lexmændens Stafu	Karlens Stavn den 18te Jan 1782
Landsbyerne Ampst Løve Herred	Østl. Sogn	Østl. Bye		Løve Sogn	Løve Sogn
# 49. 1700. 1700. 1700. Løve Herred Løve Herred Løve Herred Løve Herred Løve Herred Løve Herred				Løve Sogn	Løve Sogn
# N. 51. 1700. 1700. 1700. Løve Herred Løve Herred Løve Herred				Løve Sogn	Løve Sogn
# N. 52. 1700. 1700. 1700. Løve Herred Løve Herred Løve Herred				Løve Sogn	Løve Sogn

Hans Jørgen
Mads

Hol Huem
Hener, og ma
Hvad Hed

Compagnieris
Nagte og Nummer
Lofue Horrets
Compagnie

Jylland

Eggen
i Borslop

48

22 Sept. 1708. alder 17 aar
Caserta i Baden
Gruen, led i Jylland
No kan, sine i Aarhus
for Lars Mispel

Jylland

Gjensigt
i Borslop

49

1706/27 April led i Borslop
Caserta i Baden
sine i Aarhus

Caarung

Gang Morslop
i Borslop

50

1702/1870 led i Aarhus
Gruen i Aarhus
sine i Aarhus

Rulsga

Gang Aarhus
i Aarhus

51

1708/2478 led i Aarhus
6 aar sine i Aarhus
sine i Aarhus

Caarung

Gang Aarhus
i Aarhus

52

1711 led i Aarhus = 1708
sine i Aarhus

Eksempel på lægdsrulle 1736 Kalundborg Amtstue

Over alt det i vor Høi. Læggene
ved Kalundborg Amtstue befindende unge
Mandskab fra 14 til 30 inclusive alle de læg-
mænds navn og deres angivelser, som følger.

Sted	Lægemænds Navn	Alder	Angivelse
Kalundborg	Anders Jørgensen	17	Sommer og Vinter
Kalundborg	Anders Jørgensen	19	Sommer og Vinter
Kalundborg	Anders Jørgensen	15	Sommer og Vinter
Kalundborg	Anders Jørgensen	19	Sommer og Vinter
Kalundborg	Anders Jørgensen	16	Sommer og Vinter

Eksempel på lægdsrulle 1742
fra Giesegaard Gods (Juellund)

Lægds Rulle

Om Juellunds herredgaaende iudeliges
Gælds gælds iudeliges og iudeliges
ambten, som de iudeliges herredgælden
herredgælden iudeliges herredgælden
1742.

ifølge forordningen af 30 marts 1742: og på
fuldt alermædige Resolution de gælden
Leimant iudeliges af 25 August.

Wolffschloß am Beyn	Wolffschloß am Beyn	Wolffschloß am Beyn	Wolffschloß am Beyn	Wolffschloß am Beyn	Wolffschloß am Beyn	Wolffschloß am Beyn	Wolffschloß am Beyn
Wolffschloß am Beyn	Wolffschloß am Beyn	Wolffschloß am Beyn	Wolffschloß am Beyn	Wolffschloß am Beyn	Wolffschloß am Beyn	Wolffschloß am Beyn	Wolffschloß am Beyn
Wolffschloß am Beyn	Wolffschloß am Beyn	Wolffschloß am Beyn	Wolffschloß am Beyn	Wolffschloß am Beyn	Wolffschloß am Beyn	Wolffschloß am Beyn	Wolffschloß am Beyn

No 7
 2600
 1200
 1100
 1000
 900
 800

Eksempel på lægdsjordebog og -rulle fra Giesegaard Gods (Juellund)

Lægs Jorde Bog og Rulle
for Giese og Ottenstrup Gaarden
indvoliggenit Søndergaard og Ringsted
Supt og Ringsted Syberre herrens
af Mr Kongl. Allnnaadigst. Lov
ordning af 4de Febr. 1733 til
Land Metiens og Bevaltrums
indvoliggenit i Lægsjorde

Eksempel på lægdsrulle for Københavns Amt 1733

Amt og Herred Saa og Proprietariens Navn som Kraaet tilhøret.	Sognet hvor Lægsmann den er boende.	Landsbyen hvor Lægsmann den boer.	Lægsmann dens Navn.	Lægges Nummer under Kom- pagnat.	Lægges under Soldatens Navn og hede-Stat.	Soldaten Alter. Anno 1733
Københavns Amt Søllerøds Herred	Søllerød Sogn.	Holle bye	Jens Jensen	No. 110	Jens Larsen Løvske	28
Princst Sogne Hedens Gode		Nærum	Anders Jensen	111	Jens Larsen Løvske	28

De Compagnie
indrettet Mar 1733.

Hos hvem hand
tiener.

Hos hvem hand
første sang er
enroulleret.

Exerceer-
Plads.

De unge Karle over 14 Mar
sampt Hundmand og Indester
under 36 Mar, ved Lyg Roullen
Anno 1733. ere angivet, udi La-
get at findes.

Den Forandring herefter udi
Roullen maatte forefalde.

Revisor Peter A. 1733.

De gamle Børn
Fint andel 20
Gang gang 10
Andet andel 20
Sang gang 20
Lagt børn 10
Sang gang 20
Fint andel 20
Andet andel 10
Lagt børn 10
Fint andel 20

*2177. 1733. De unge Karle over 14 Mar
sampt Hundmand og Indester
under 36 Mar, ved Lyg Roullen
Anno 1733. ere angivet, udi La-
get at findes.*

Revisor Peter A. 1733.

*ved
Hundmand*

*De unge Karle over 14 Mar
sampt Hundmand og Indester
under 36 Mar, ved Lyg Roullen
Anno 1733. ere angivet, udi La-
get at findes.*

Læs mere:

- Indledningen til Poul Rasmussen: *Oversigt over udskrivningsarkivalier 1700-1788 i Landsarkivet for Nørrejylland*, 1972 (i AO)
- Jørgen Green: *Slægtsforskning i lægdsruller og søruller og i hærens og søværnets arkiver*, 2009
- Slægtsforskerhåndbøger

Skifteprotokoller

- En persons "husbond" behandler skifte
- Den private godsejer behandler skifte efter sine fæstere (påbudt at føre skiftebog 1719)
- Amstuer/rytterdistrikter (Kronen) behandler skifte efter fæstere af krongods
- Amter behandler skifte efter selvejere (der ikke har andre over sig end kongen)
- Byfogeder behandler skifte efter borgere
- Jorddrotlige skifteforvaltning ophævet 1817

Om skifter i Danske Lov

- 5. bog, 2. kapitel, 1. artikel:
- Naar nogen ved Døden afgaar og efterlader sig enten **Umyndige, eller fraværende, eller udlændiske, eller ingen Arvinger**, da skulle de, som i Huset ere, hvor den Afdødis Gods og Midler findis, under tilbørlig Straf strax give **Stædets Øvrighed, Geistlig eller Verdslig**, det tilkiende, som skulle forpligtede være strax ved deris Middel i Arvingernis og Frændernis Nærværelse, som da kunde være tilstæde, at **lade forsegle** hvis Gods den Afdøde tilhørte, og sette det i god Forvaring ...

- 5. bog, 2. kapitel, 15. artikel:
- Naar gielden er saaledis, som sagt er, aflagt, eller af Arvingerne antagen, da skal den beholden Boe reedeligen deelis imellem Arvingerne, og klare Lodsædeler giøres paa hvad een hver af Boen tilkommer, og saa forfattis et fuldkommet rigtigt Skiftebrev, i hvilket indføris skal baade Registeringen og Vurderingen med Indgielden og Udgielden og Boens Beholdning, saa ogsaa Lodsædlerne
- 5. bog, 2. kapitel, 90. artikel:
- Og skal bemælte Skiftis Forvaltere have een **Bog**, hvorudj Copie af alle Skiftebreve, som de udstæde, skal indskrivis

Hvad kan et skifte fortælle

- Arvinger (ægtefælle, børn)
- Efterladte ejendele (ejendom, løsøre)
- Udgæld og indgæld

- Er kirkebøgerne gået tabt, kan skifteprotokollen være eneste mulighed for at afdække slægten!

Hvor findes de?

- i original i Rigsarkivet
- i AO (skifter)

Skifter, hele landet

Amt

Arkiv

Indhold

Eksempel: Egeskov Gods

A. N. NO = 1705, Deno = 8^{de} Aprilij
Kjære by mine forældre forsamlede paa
Lund for den at Gode Vindning og
Lagning paa det og indtægter, og
afgangen af Guld og sølv, som der
er og alle samment, emellum Guld
og sølv Guld Mannen Guld og sølv
indtægter, og indtægter Guld og sølv
Guld og sølv, 13 aar, Min Guld og sølv
sølv = 11 aar - Mannen Guld og sølv
15 aar, Min Guld og sølv - 22 aar,
Mannen Guld og sølv = 18 aar, Guld og sølv
Guld og sølv = 16 aar, Guld og sølv.

Trævekke

1	Gubend med Lugh ford die		
	at Amgen ind i skind daglig		
	sin	-	2
1	Lang fjer Amgen	-	1
1	20 fjer Amgen	-	3
1	Amgen Maerd Lugh ind		
1	Loos med Hagne og Loos	-	4
1	En Lugh med Hagne og		
1	Loos	-	4
5	fjer Loos Honen 24	-	1
	Amgen Lugh	-	2

Brandforsikring

- Brandforsikring sikrer ejerne mod brand
- Brandforsikringsprotokoller (henviser til brandtaksationsprotokollen)
- Brandtaksationsprotokoller =
Vurderingsprotokoller (med beskrivelser af bygningerne)

Statsmonopol

- København: -1870
- Købstæderne: -1875
- Landbygninger: -1872
- Derfor: Kun med sikkerhed
brandforsikringsarkivalier indtil 1870erne

Brandforsikring på landet

- 1792 oprettes Den Almindelige Brandforsikring for Landbygninger
- Ingen forsikringspligt!
- Forsikrings- og taksationsprotokoller for landbygninger og købstæder -1872 på AO
- 1761- kan almindelige landbygninger forsikres i stiftamtet eller amtets regi
- 1800 organiseret med lokale branddirektorater (herefter ensartet)

Protokollerne

- Brandforsikringsprotokollen er ordnet efter:
Sogn + stednavn (ejerlav)
Forsikringsnummer
Nævner ejernavn + henvisning til
brandtaksationsprotokollen
- Brandtaksationsprotokollen er ordnet efter:
Løbenummer (forretningsnummer)
Oplyser om bygninger, fag og formål

Brandforsikring

Amt

Arkiv

Indhold

+ Arkivregistratur, Brandforsikringsarkivalier for købstæder og landbygninger
Sjælland mm. 1967 (1736 - 1965)

+ Brandforsikringsprotokol for Alsted Herred (1800 - 1857)

- Brandforsikringsprotokol for Ringsted Herred (1800 - 1857)

A 1800 - 1857

B 1800 - 1857

C 1830 - 1857

D 1840 - 1857

+ Brandforsikringsprotokol for Slagelse Herred (1800 - 1857)

+ Brandforsikringsprotokol for Vester Flakkebjerg Herred (1823 - 1857)

+ Brandforsikringsprotokol for Øster Flakkebjerg Herred (1823 - 1857)

+ Brandtaksationsprotokol for Alsted Herred (Sorø Birk) (1800 - 1887)

+ Brandtaksationsprotokol for Flakkebjerg Herred (1800 - 1823)

+ Brandtaksationsprotokol for Ringsted Herred (1800 - 1942)

Eksempel: Sorø Amts Branddirektorat:

Forsikringsprotokol, Ringsted Herred 1800-1857, B

41/290

Branddirektoratet for Sorø Amt
 Forsikringsprotokol,
 Ringsted Herred
 (1800 - 1857)

Sorø Sogn.

Forsikrings No.	Byens eller Stedets og Eieren's Navn.	No. i Reparations-Protokollen.	Bygninge r.	Special-Forsikrings Summa.	General-Forsikrings Summa.
	<i>Sorø.</i>		<i>Stromvej</i>	<i>135</i>	
58. 29	Langstrøgsgaard P. H. H. H. H. H. H. H. H. H. H. H. H. H. H. H.		H. H. H. H. H.	5	10
30	Brødtagevej H. H. H. H. H. H. H. H. H. H.		H. H. H. H. H. april 15 24	400	450
			<i>H. H. H. H. H.</i>	<i>135</i>	<i>220</i>

31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66

Fæsteprotokoller

- 1719 påbudt at føre fæsteprotokol
- Har ofte navneregister
- Indeholder oplysninger om:
 - Udsteder (gods) og modtager (fæster)
 - Gårdens beliggenhed
 - Jordtilliggende i tønder hartkorn
 - Forrige fæster + evt. slægtskab

Hvor findes de?

- i original i Rigsarkivet
- i AO (Fæstevæsen)

Fæsteprotokoller og -breve

Amt

Arkiv

Indhold

Eksempel på fæsteprotokol fra Giesegaard Gods

Lars Christen Gaardmand i Ringberg	90
Anders Christen Gaardmand i Ringberg	91
Lars Christen Gaardmand i Ringberg	92
Lars Christen Gaardmand i Ringberg	100
Lars Christen Gaardmand i Ringberg	101
Lars Christen Gaardmand i Ringberg	109
Lars Christen Gaardmand i Ringberg	118
Lars Christen Gaardmand i Ringberg	138
Lars Christen Gaardmand i Ringberg	143
Lars Christen Gaardmand i Ringberg	145
Lars Christen Gaardmand i Ringberg	145
Lars Christen Gaardmand i Ringberg	162
Lars Christen Gaardmand i Ringberg	178
Lars Christen Gaardmand i Ringberg	159
Lars Christen Gaardmand i Ringberg	186

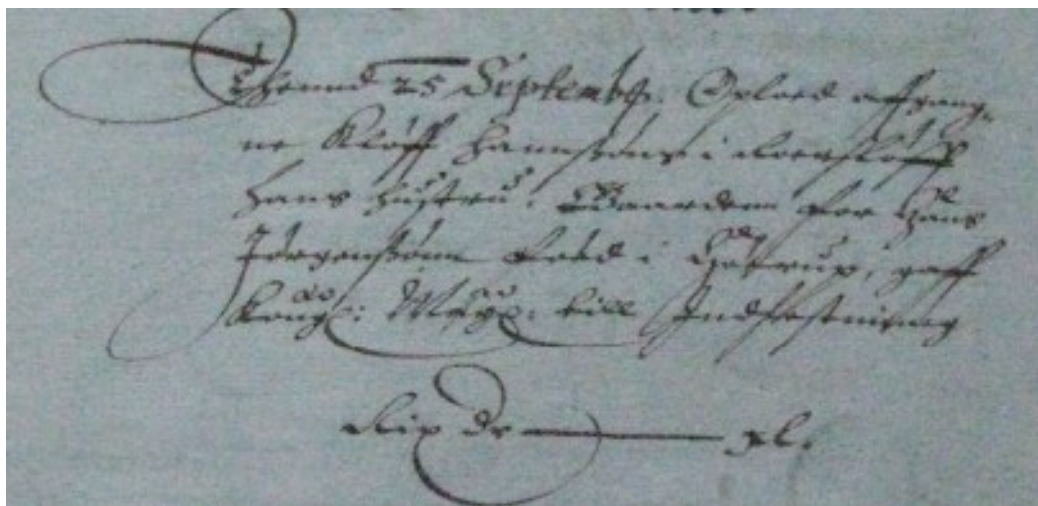
No. 5. ¹⁷⁷⁹ 12. Skilling. No. 17094.
1779. Friderich Christian Greve af Schack,
paa Grund til Eijsgaard, Olesens, Juellens
pauyer, Enam, og Biibel, paa Grund
til Seenaalt, didder. ^{hans hays mate. Sæmme}
Gjor Vitterlig, at ieg hermed Idder og fæster til
Lars Olesen, Gode og gode af Sommermarken
paa Juellens Grund, at giue, paa hvern af dygt
paa af mig i Danmarks, paa Wollersløvs Byes grund
Carlsaggerhuset kaldet. ^{Danmarks giue}
med dertil liggende 2 skpp Hartkorn bemældte Lars Olesen
Olesen paa hans Livs Tid, maa have, nyde, bruge og beboe,
naar hand derimod betaler Huus Pengene ...

Friderich Christian Greve af Schack ... Gjør Vitterlig, at ieg hermed Stæder og Fæster til Lars Olesen ... det huus ... paa Wollersløv Byes grund Carlsaggerhuset kaldet. Samme Huus med dertil liggende 2 skpp Hartkorn bemældte Lars Olesen hans liivs Tid, maa have, nyde, bruge og beboe, naar hand derimod betaler Huus Pengene ...

Fæstere af krongods

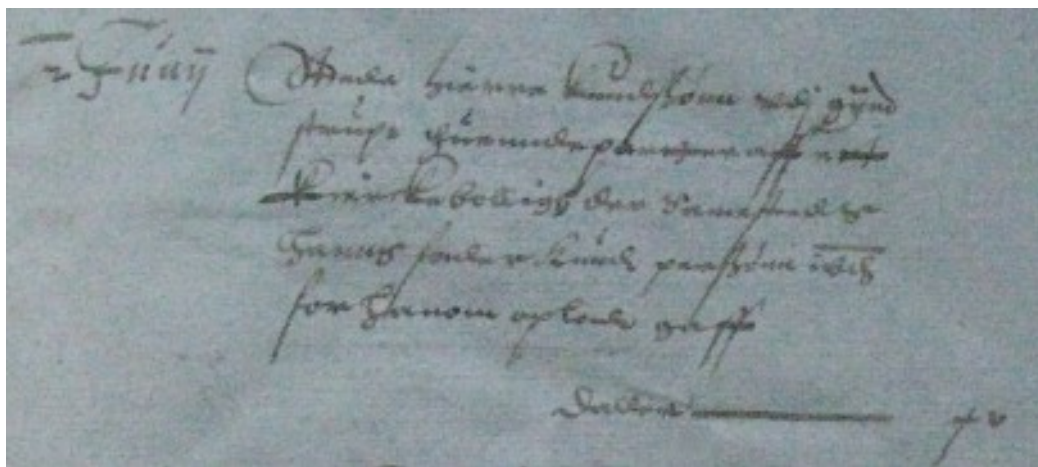
- Der betales stedsmaal, dvs. indfæstningsafgift
- Der betales husbondhold af selvejere, der køber en ejendom
- Oplysningerne findes i lensregnskaberne i Rigsarkivet
- Kortfattet, men ofte detaljeret: Ny fæsters navn, gammel fæsters navn, relation mellem fæstere, årsag til fæstet, samt ny fæsters fødested (dog sjældent)

Eksempler fra Odensegaard Len

Handwritten text in a cursive script, likely a legal document or record. The text is written in a dark ink on a light-colored paper. The first line is the most legible and reads: "Den 25. Septemb. Oploed affgangne Kløff Hannssøns i Roersløff Hans hustru, Gaardenn for Hans Jørgenssønn fød i Huerup, gaff Kong. May. till Jndfestning Rix dr. — xl." Below this, there is a signature and the number "xl." written at the end of a line.

Thennd 25. Septembris Oploed affgangne Kløff Hannssøns i Roersløff Hans hustru, Gaardenn for Hans Jørgenssønn fød i Huerup, gaff Kong. May. till Jndfestning Rix dr. — xl.

Handwritten text in a cursive script, likely a legal document or record. The text is written in a dark ink on a light-colored paper. The first line is the most legible and reads: "2. Junij Stede Hierre Knudssønn vdj Gyndstrup, thuennde parter aff ett Kierckebolligh der Samesteds Hanns fader Knud Perssønn ibidem for hanom oploede gaff daller - xv" Below this, there is a signature and the number "xv" written at the end of a line.

2. Junij Stede Hierre Knudssønn vdj Gyndstrup, thuennde parter aff ett Kierckebolligh der Samesteds Hanns fader Knud Perssønn ibidem for hanom oploede gaff daller - xv

Skatteudskrivning

- 1662 blev godsejeren ansvarlig for opkrævning af kgl. skatter og hæftede for restancer og ødegårde
- Skatter skulle indbetales til amtstuen

Amtsregnskaber 1660-

- Lenene omdannet til amter 1660
- Amtsforvaltere (amtstue) opkrævede skatter og aflagde regnskab til Rentekammeret
- Findes i Rigsarkivet (landsdækkende)
- Bestilles i Daisy

Typer amtsregnskaber

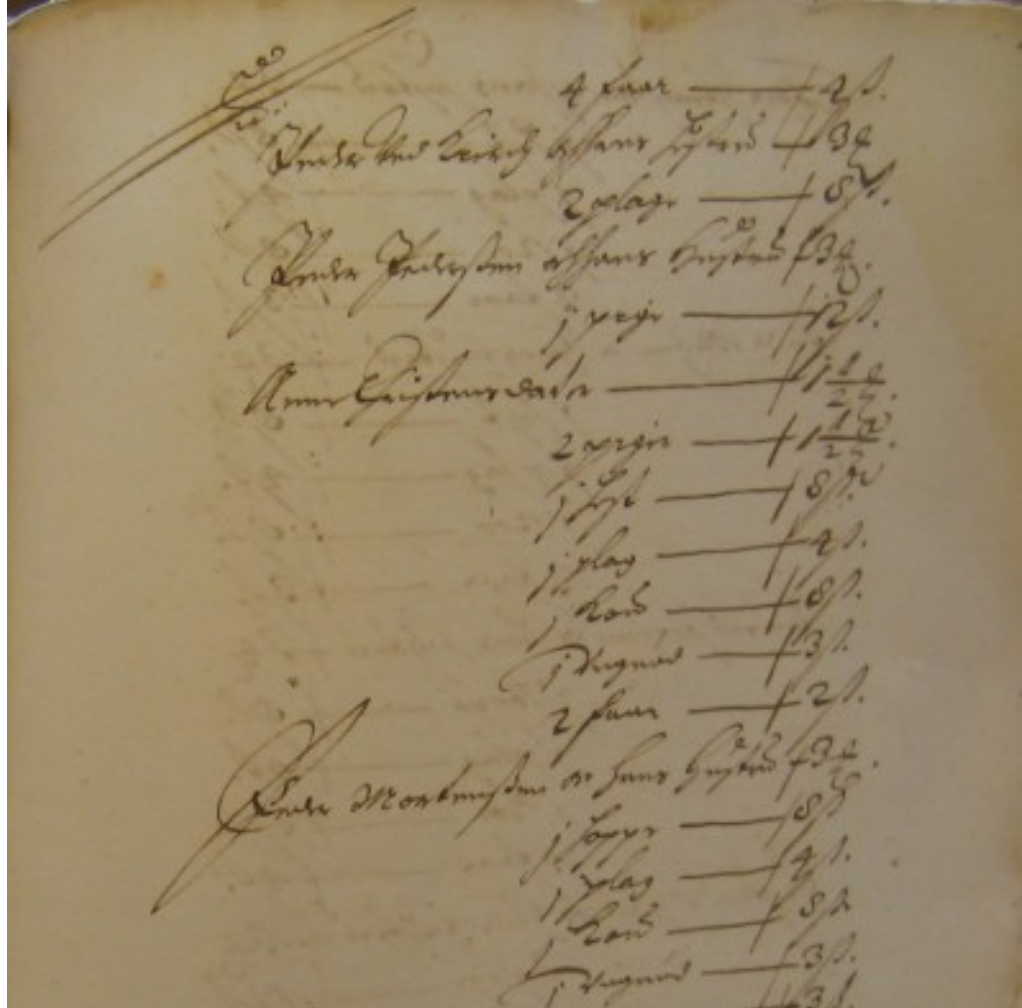
- Kontributionsregnskab: matrikelskat og hartkornsskat, 1660-1848 (i bilagene findes mandtaller i 1600-tallet og beg. 1700-tallet)
- Jordebogsregnskab: Kronens indtægter som godsejer (fæstere af krongods), skal ofte findes under kontributionsregnskab

- Konsumtions-, familie og folkeskatregnskab:
ca. 1671- folkeholdsskat (tjenestefolk og
hjemmeboende børn over 15 år) og
familieskat (kopskat, efter antallet af
husstandens medlemmer over 15 (12) år)
Konsumtionsskat på bryllupper
(kopulationsafgift) 1761-1792, ofte med
brudens fars navn, stilling og bopæl
(bondestanden betalte ikke kopulationsafgift)

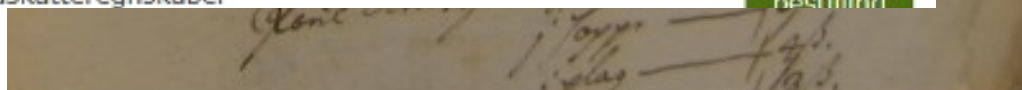
- Ekstraskatteregnskab: 1660-, ekstraordinære skatter, kopskatter, især talrige 1676-1720 (dog ingen børn under ca. 10-12 år). Månedlig kopskatter 1762-1812 for hele befolkningen (undtagen børn under 12 (16) år)

Eksempel på amtsregnskab

- Dueholm-Ørum-
Vestervig
amtsregnskaber
ekstraskatteregn-
skaber 1682-1684
(1178)

	Kloster Ekstraskatteregnskaber 1678	Kloster Ekstraskatteregnskaber 1679	bestilling
1178	Dueholm, Ørum og Vestervig Kloster Ekstraskatteregnskaber 1682	Dueholm, Ørum og Vestervig Kloster Ekstraskatteregnskaber 1684	Start bestilling
1179	Dueholm, Ørum og Vestervig Kloster Ekstraskatteregnskaber	Ingen beskrivelse	Start bestilling

Eksempel

- Gårdmanden Christopher Nielsen i Drejø Sogn var gift med en Maren Jørgensdatter (ca. 1655-1725)
- Ved flere af deres børns dåb ses en Jørgen Andersen "fra Hvidkilde", der kan være far til Maren Jørgensdatter
- Herregården Hvidkilde ligger i Egense Sogn, og sognets kirkebog er gået tabt!

Jørgen Andersen fra Hvidkilde

- Egense Sogn hørte under Nyborg Amt og Sunds Herred
- Jørgen Andersen nævnes i adskillige skattemandtaller på Hvidkilde 1677-1682
- Fx står der i sognemandtalslisten (bilag) til konsumtions-, familie og folkeskatten for Egense Sogn 1677:

Noc Forpacterne selff med deris qvinder

Johan Christian Thur, Sibylla Brand

Jørgen Andersen, Maren Hansdatter

Henrik Jørgensen fra Langeland

- Henrik Jørgensen "fra Langeland", der ses som fadder til et af Christopher Nielsen og Maren Jørgensdatters børn 1696, kan være bror til Maren
- Bladrede amtsregnskaberne for 1696 igennem for Langeland. En Henrik Jørgensen blev fundet i Longelse Sogn:

Paa Møllegaard

forpagter Hendrich Jørgensen

1 systerdatter Susanne Christophersdatter

En sidste ledetråd

- Susanne Christophersdatter, datter af Christopher Nielsen og Maren Jørgensdatter, blev gift o. 1710 med en Erik Eriksen i Longelse Sogn
- I Susannes skifte 1720 ses to tinfade med initialerne I.A.S.M.H.D., sikkert et arvestykke efter Jørgen Andersen og Maren Hansdatter